

Trollen på Romeleklint.

Jo, darr va jo di darre trällen åppe po Romeliklinnt.

Trollen på
Romeleklint.

Di hade sitt tehåll där. Di skolle slå en sten imod Longa dommtjårka å slå nårr tjårkan. Så to hann ente länjor änn te Fällestenen ve Knivsås imellom Dalby å Vevre. Där e en bakke såmm kallas Fällestensbakken, å där e en stor sten, såmm har rasad itu i små bida.

Knivsås, en höjdsträckning emellan Dalby och Veberöd (Vevre). Fällestenen är en splittrad större sten som ligger å en fälad i Lunnarp i Bonderups sn, strax söder om vägen mellan Dalby och Veberöd.

Kyrkoskrift (en bestraffning).

Samma tjuva di fikk stå tjårrkeskrifft. De va injan Kyrkoskrift.
mässan. Så skolle di stå ve altared. Så skolle di svara,
ad di skolle ennte járra så mer.

De fikk fruentymmor åsse, når di hade fåd oäkta glytta.
Di gräd så farlet, tösorna.

Spöstraff vid Dalby tingshus i mitten av 1800-talet.

Ja har sitt många, såmm har fåd fårrti par spö. Vi bode
åppad jässjivaregåren.

Spöstraff
i Dalby.

Så va di inje i tjuvaholed. Di fittj vanletvis sin domm
dan för, så fittj di sidda i tjuvaholed te di skolle nårr. Så
komm Mass Tordön å löjjte åpp fårr dåmm.

Så skolle alla vi skoleglytta gå nårr å titta pó, fårr de
skolle va en varninj fårr våss, så vi skolle äjjta våss.

Där va en påle ve tjuvaholed. Så hånjde di dåmm po pålen.
Di knäppte fast dåmm me rimmor ve hånledorna, så di konne nogt
å nått stå po tärna. Så sto där lännsmanen å två nömdemänn.
Så va de Mass Tordön, hann va fång-jevaljare. Hann skolle slå
dåmm. Hann brugte si ti dåmm: "La mi nu se du e dokkti å ennte
skrijor, så ska du få itt kvårorter brännevin bagette." (Så slo
di brännevin po ryddjen po dåmm, så lektes de fortare).

4.
Menn där va di såmm ennte sa itt innda or. Där va såmma, Spöstraff.
i Dalby.
såmm ba så faselet ti Gud ad hann skolle jällpa dåmm å släppa
dåmm. Di skrej så farlet.

Lännmannen så po klåkkan. Där skolle vara vissa minutor
mellom värt rapp. Å åmm di då daunas au, så skolle di släppas.
De va bara kara, de va allri fruentymmor. Menn där va di såmm
konne få fårrti par tre gånga ongor darras livstid. Tredje
resan stöll de va fårrti par. Menn där va di såmm fittj bara
sex par ella tie par. Di hade två spö i hånen, så slo di me båa
po en gång. Så slänjdes di, så to hann nya. Hann hade dåmm au-
räkknade, di lå i en bonnta hos -en. Di va au bjårrke, så di va
gröna, så di jikk ennte itu.

Di ble dymnda i Dalby. Sin skolle di inj å ha fässtninj
po slåtted. Så fort di hade fåd fårrti par, så tjörde di dåmm
ti Mallme slått.

5.
2289

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

5

En avrättning i Dalby omkring 1860.

Där va en sämm hidde Norstrymm ifrå Döred. Hann va skyllad Avrättning
i Dalby.
fårr å ha ö-lajt sin kvinja.

Ja skjussa hann te avrätts-plassen. Ja va mellom nittan å
tjuge år. Så fittj hann nattvärden po tinjhused, ingan di tjörde
därifrå. Där skolle va tre prässtor mä: Vevre prässt å Hällesta
prässt å slåtts-prässten ifrå Mallme. Så va där en slåtts-knikkt
mä. Så tjörde vi ti fäladen. Vevre prässt hann leste hela tiden.
Så når vi komm ti Sånby-väjjen, så viste Norstrymm po itt hus å
sa: "Ja, där bode ja i flere år." - "Ja de ska inte Nordström tänka
på nu, nu har vi annat för oss", sa prässten.

Så når vi komm åpp, så jittj hann au vöjnen. Så va där en trä-
páll, sämm hann skolle läddja ansikkted po. Där va holad hol fårr
hagan. Så leste di Fador-vår fårr en. "Dra nu au se, Norstrymm",
sa prässten. Så la hann se, å så komm skarprättaren bagifrå å to
skjortekraven te sies, så hallsen ble bar. Så to hann yssen, så de

small, å hoeded rylla lant därifrå. Så va där doktórur ifrå Avrättning
Long, å di to hoeded i håred å hållt åpp. Di skolle se åmm där i Dalby.
va liv i -ed. Sin så la di nårr -ed å la hoeded å kråppen i
tjistan å sänjte nårr i graven.

Så sto där spiss-går åmmkrinj. Där skolle va en ifrå värt
matlåg i Dalby såkken. Di sto i en ronning. Di hade alla en tjäpp
mä se, så där fittj injen komma inj ude-ifrå.

Sin så skjussa ja prässtorna te jässjivaregåren. Sin så tjörde
ja hymm.

La me se, ja tyttjor där va en kvinja såmm ble avrättad sin,
smenschan. Menn denne gången va ja säl mä.

Ingan hann ble halshóggen, så skreg hann höjt: "Menn hällsa nu
Vevrena, ad de ja dör, de dör ja oskýlldet. Menn ja har vad så le i
all min tid, så ja e ennte vär nåd anned."

Di oren hörde ja så grant så.

Nårr, ner. Smenschan, smedhustrun. Vevrena, invånarna i "Vevre"
(Veberöd).

Ringning till gudstjänst i Dalby.

Upptecknaren har i Dalby iakttagit, att när sammanring-
ningen till gudstjänst är slut, klämtar det nio slag i kyrk-
klockan, således att man slår tre slag i sänder med mindre
uppehåll emellan. Denna sed, som förekommer över allt i Dan-
mark, finns även här och där i Skåne och torde vara ett kvar-
stående kyrkobruk ifrån den danska tiden. (I Danmark kallas
denna klämtning "bedeslagene".) På förfrågan upplyste Jöns
Larsson, att detta alltid varit brukligt i Dalby. "Di sa all-
tid: Nu klämtar de sammen. Nu får vi gå. - Di såmm bode i
byen, di jittj ennte ifrå hymmed förän då."

Ringning
till gudstjänst.
Klämtning.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Jaöl.

Di hade jaöl. Di va femm stýkken, di skolle ria did ifrå "Jaöl".
hann å te fässtemön. Di nämmste - farrbror å mårbror - skolle
ria ve vär sin sia åmm. Hann skolle ha en stáv mä se, å sillvor-
sker. De fikk honn. Sin konne di ennte ännra färrlávningjen. Så
skolle di läddja hännorna ihoppa. Så hållt prästen itt lided
tal färr dämm å ynnska dämm lyttja.

Så skolle svärfärrällrana komma te hanns himm dan ette. Så
ble di böna did dan ette, fässtemön å hinnas färrällra. Di va i
hanns himm. Hann hade vanletvis itt ställe.

De va stongom ad de konne vara itt par tre månador injan
brölloped. Sex vikkor skolle de vara, ingan si skolle jiffa se.

Så jikk di färrlávade ongor denn tiden. Di fikk ring pó, di
fikk värs en. Hann skolle tjöva en te hinne å en te hann.

Stáv, stop.

*St. Cass
v. Cass
Hollis
1900*

9.

2289

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

9

Bröllop.

*Myrd. T. Ingvald
Mrs. John Carson Kelly 1900*

När di hade bröllop, så vara de en tolltre da. Så ble di Bröllop.
vijda ämm fredan, å så po sönndan skolle di visa se i tjärrkan.
Å di skod ve alla ställe såmm di tjörde färrbí.

*ord. Kelly
1900*

Hinnas färrällra jore brölloped. De jore di all tid. Där
va vanletvis en dragón, såmm re ämmkrinj å bjöd te brölloped;
alla släjtinjana å di såmm va nabóa. "Hällsninj ifrå N.N. ämm
I ville komma po darras brällopsda po freda" - - - -

Di ble vijda i tjärrkan. Di skolle stassa te tjärrkan. Så
va där färriare. Di skolle ria färre i väjjen. Di va stongom
en tie öga, såmm komm ti brölloped. Så va där två mosikantor,
såmm spela bagette. färriarana. Sin komm hann, brugómmen. Så re
hanns farrbror å mærrbror ve sian ämm hann. När vi så komm inj
po gåren (näml. bröllopgården) så sto prässten å to imod väss.
När då alla va kommna, så jikk di injed. Så skolle di ha litta
kaffe. När di då hade fåd de, så skolle di maschéra te tjärrkan.

Öga, skjutsar.

Så skolle honn ha sin moor å nån au di andre tösorna, såmm va Bröllop.
nämmst i släjtt. Å så komm di inj i tjärrkan. Så jikk hann äpp
i en stol te högor å honn i en stol te vännstor. Så ställde si
prässten fårr altared. Så jikk di au stolana å ställde se mitt
fårr prässten. Så leste han äpp brudvigselen. Sämme hade strött
litta grönt po golled.

Bruden va klädd i rö tjortel å hade fira stora spanne å itt
sillvor-kårre mitt po bryssted. Å prokat-åueliv. Honn hade klud
po hoeded. Hann va ente nåd særskilt klädd. I svårta ella blåa
klär. Vi hade ennte skinjböjjsor då. De va för ijenn.

Så fort di komm po tjärregåren så spela di hela tiden. När
di då va vijda så jikk di ud. Då skolle di gå i fyllje, brufällk-
en. Jo, då jikk vi fårriare färre fårr allt ihoppa. Så va där en
del ongdomm såmm fyllde ette våss. Sin komm prässten å mannen, å
sin komm bruafällked. Sin komm di andre.

Prokat-åueliv, brokad-överliv. Mannen, nämligen brudens fader.

När vi komm ti bröllopgåren, så jikk vi inj. Prässten jikk färre inj i rämnen. Vi va i femm romm. Di va folla alli hoppa. Där va övor honndra pärsonor po brölloped. Där va farlet stort lav. Så når di fikk satt se te å eda, så blåste mosikantorna vissa stikke. Alla kvinjorna sad åppte bruafållken. Di nämmste släjttinjana sad hos prässten. Alla kvinjorna fittj sidde ve itt bor å alla mannana ve itt bor. Di fikk vanletvis fåratjyd å ryllinj (?) å flässk å bruna bönor, de va bestämmt. Sin så fikk di såppa å farrst tjyd. Di fittj ösa åpp po vär sin tallrik. Där va en tre-fira såppeskåla samm va placerade po värt bor. När di hade ét såppan, så fikk di tjyd, hynnsatjyd. Etteråd fittj di såkkorkaga å goaråskaga. Vin fikk di ennte, menn di fikk brännevin. Prässten leste bodde ti bored å frå bored. Så jore hann litt litt tal når di sad å åd. Så konne hann tala litt fårr brudparet å ynnska dämm lykka å all trevnad i darras frammtid, å sådant.

När di då hade ét, så skolle di ud å dansa po loen. Där spela

di, där va två klanétor å två fiolor. Di bårnja vanletvis me Bröllop.
valls. Sin så byttes de åmm. Di dansa masyrrka å polkét å
kadrill.

Så vara de i tre da. Så dan ette skolle bruapared passa
åpp ve boren. De vara te mellom elleva å tål denn fásste natten.
Så ble di böna klåkkan ni po frokost vär da. Så di, såmm ennte
komm po denn bestämda tiden, di hade de ortöjjed, di skolle måga
i färåhused. Så vara ennte jilled länjor åmm kvällana änn te
klåkkan tie. Så klåkkan tie åd di frokost, då va di sammlade alla.
Så fikk di midda mellom itt å två. Så fikk di kaffe sin ve fira,
femm-tiden. Så fikk di kvällsmad klåkkan åta - hal nie. Så va di
färia å tjöra hömm.

Di dansa vär da. Spelemännen va där hela tiden.

Där skods varre. Di skod så vådlet. Där sto stora dränja-
lynjor, såmm skod, når di hade vad inje i tjårrkan å blev vijda.
Så skittja di brännevin te dämm, når di komm hömm. Dragonen bar

13. 2289

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

13

alltid brännevin te skyttana, såmm di skolle ha åmm kvällen
å fårrfrisska se me.

Bröllop.

Di hade förninjor mä se. Ella va de ennte gått fårr denn,
såmm jore brölloped. I förninjen där va två fina brö, en smör-
kåpp, en huna, en kalasia ellor åsse en oxastej, å kagor, å itt
stort fad risengröd. Di fe risengröd vär kväll. Där spijas
åpp brädor i såmmarstuan ^{ongor} po bjillkana, å där satte di alla gröda-
faden. Di hade en sårrts kagor di kalla krommkågor, di va lavade
po gröden. Där sto namn po tenfåden, så di visste här di hörde
hänn. Di va skikkade did dan för. Åmm kvällen tjörde di did me
dåmm. Di såmm komm me förninjor di fikk kaffe å kagor. Dränjen
å pian skolle tjöra did me förninjen. Så fikk di alltid kaffe
å kagor, når di hade bared inj förninjen.

Begravning. (Dalby, 1860-talet).

Di hånjde lågen po vddjana dr inje. D hade di ennte Begravning.
tapesrad, di hade kallkade vddja. Å åmm di va kldda, s Sorgehusets
kallad, å sad åppad vddjen, s ble di vida po ryddjen. Di prydande.
klippte au papr svrrta stjarnor, samm di satte po lagenen.

Di samla's po stlled dr lijed va. Di fittj kaffe å Samlingen.
smr å br å brnnevin.

Di hade lijvjijn po sluted. Ella hade di bre-bror, samm Likbrar.
sto i vjijnhsed, å bar damm ti tjrregren. Sin s skjussa di
damm po en vanli vjijn.

Vanletvis s hade di hakkad grane udanamm jillesgren. Å
s udanamm tjrregren.

Di bar damm lia te tjrregren. Dr jorfsste di ude ve Jordfstning.
graven. Prssten leste å klkkaren sjong.

Di hade ennte alls krnsa i min åppvxt. Di la litta grna

16. 2289

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

16

grena po graven.

Begravning.

Alla dränjana, såmm va böna po begravninjen, di jallpes ad å kasta ijenn graven. Där va itt dosin skövlor, såmm rinjaren skolle ta ud å läddja ve graven, när di skolle komma me lijed. När di hade hylit lijed ijenn, så la vi alla skövlorna po kårss auanpo graven. Sin så jikk vi inj i tjärrkan po mässan. Di hade begravninjen fårr de messta po en sýnnda.

Graven kastas igen.

När di hade begravninj, så skolle di alltid ha lijbröv å hänja po väddjen. Där va en skolemässtare i Dalby såmm hidde Barlin. Hann jore flere sånna granna kransa. De skolle va fåret ti begravninjen, å de skolle hänja fårr borännen, när di komm hymm ifrå tjärregåren.

Likbrev.

Prässten va jo ässe bön po begravninjorna po många ställe, menn ennte övor allt. Ve stora begravninjur hade di tre das jille. Di hade stora förninjur mä se. Di skolle ha: Två brö,

Förning.

å en smörkåpp, å en huna, å itt fad gröd, å en stej (vanletvis Begravning.
 en hal kal ella en gris), å en säkkorkaga; å så hade di små- Förning.
 kágor. - Sånna förninjor konne gå ti tie, tål kronor. De hade
 alla di mä se, såmm va böna po äreded. Di hade grödafad mä se,
 å gröden va frösen stongom, så di fittj tö åpp -en. Di hade
 rosínor auanpo gröden, fárr de skolle se grannt ud. Di hade
 krommkágor å goaråskagor. (Krommkágorna di va kromma. Goarås-
 kagorna di bagtes i itt jarn. Di hade jarn såmm di la en kladd
 däjj i; så ble där en kaga, når di knäppte åpp ed).

Så hade di ennte udan öl di drakk. Di bröjjde säl. Di hade Öl.
 sillver-ståva, såmm jittj rongen åmm. Där sto ståva å drittja-
 krus. Di hade ennte glas di slo i, di hade ennte udan ståva å
 pottekru.

Alla vi påga fittj ta kniva mä våss säl. Så hade di horn- Knivar och
 skér. Ja minschänn hade di så. skedar.

Bön, bjuden; Ärede, begravningsgille; Kromm, krokig, böjd;
 Stäv, stop.

Ämm de ennte va fárr márrk en sárrj, så spela di kárt. Begravning.
Kvinjorna di fittj sidda å snakka.

Kvinjorna di sad i stuan. Där va tjylland. Menn karana
di sad i kammaren å i sámmarstuan, å där va ennte tjylland,
så där va kalt ti bárrja me, menn sin ble där varmt åu de där
va mied fállk.

De sa denn sámm passa ápp, ad denn andre dan e I välkómna
po frökost klákkán ni; å denn sámm ennte paréerar, hann ska mága
i fárahused.

Denn andre dan fittj di tåddi ämm ettemiddan.

Självspillingars begravning.

När di säl hade kommed au da, så fittj di injen sång ellor Självspillingars begravning.
rinjninj.

De va vanletvis åmm kvällen. Där ble varrken lest ellor
sjonged fårr dåmm. Såmma passa pó å begrava dåmm, når där rinj-
des fårr andra lij. Så ble där rinjt lia väll.

Upptåg om julen.

De va juladaskväll å nyårsdá, åmm kvällana, så jick di litt
udklädda. Så hade di en ful mä se di slapp ing. Å denn hade itt
papper åmm benen. Å där va skreved po pappered, å där sto skreved
va di ville. Di slapp `en ing i stuan - di fick åpp dören å slapp
`en jinast. Hann flö imod jused alltid. Di hade ente lampor, di ha-
de rektia jus, tregrena-jus, såmm sto po bored. Denn ble där inge,
så di fick säl släppa `n ud. Di andre sprant ijenn. Di ble ente
synlia, så di fittj ente reda po vimm de va.

Upptåg
om julen.

Fågel släppes
in i
stugan.

Di jick omkrinj i stallana å slänjde inj jysselen ti dåmm -
de va ann-da jul. Där va många såmm sad åpp tilia å skotta ing
mög. De va drängana såmm jore de ingbyres. Di fittj ente se dåmm,
di ble ente synlia. Menn di konne jätta vymm de va. De va mest i
byhým.

Gödsel
kastas in i
stallarna.

Ful, fågel. Ingbyres, inbördes. Jätta, gissa. Byhým, byhem, by-
samhälle.

Upptåg om julen. (forts.)

Vi klädde ud en gobbe i mannfälka-klär, å vi to en gammal häst - hann va vid - å vi satte gobben po hästen. Hann va jord au en långhälms-tjäre^y, å grisaben hade vi bonged po armana å skolle fårreställa hännor. Å vi jick hänn te Kristen Pärs'. Så lede vi hästen hänn po gåren å satte 'n. Så skod vi. De va jula-aftan, å di sad å åd. Så sprant vi. Å Kristen Pärsen sprant ud å skolle se va de va. Å hästen va sprongen hänn te stalldören, å gobben sad po 'en. "Komm mä ing å få de en julasyp", sa Kristen Pärsen. Menn när hann to 'en i növen, så va de en grisafod. Å vi sto udanåmm porten å grina.

Upptåg om julen:

Halmgubbe sättes på en häst.

Där va injen nö jittj ad hästen - de va en gammal häst, såmm ente jore nå'd sprall au se.

De e rent närrläjt, allt sånt.

*tjäre = kopbanden utlösad
halm*

Skod, sköt. Närrläjt, nedlagt, avskaffat.

ll.

2289

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Byalaget i Dalby.

Byen va delad i två lav,de va Synnrejour å Närrejour,ettor
såmm gårana lå i synnor ellor nor.

Två byalag
i Dalby.

Nårrejour å Synnrejour di hade ållormann vär fårr säjj,di
sanka's vär fårr säjj; så va de åsse når di hade dansor.

De va ve Mårtensta-tid di hade ållormanns-jilled. Ållor-
mannsylan jittj ettor nommor. Å en skolle stå fårr,når di
skolle ansa broor. Så skrev ållormannen en lissta,såmm jittj
åmmkrinj i byen,te di såmm skolle va mä po jilled. Denn såmm
skolle ta imod ållormanns-sylan hann skolle járra jille dan
ettor. Så åmm natten,når jilled sluta hos den gamle ållorman-
nen,så skolle di fyllja den nye himm.

Dår va en låda såmm fyllde mä ållormannen,å så horned,såmm
di skolle tuda i.

2289

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

23.

Jöns Larsson,
Kabbarp pr Åkarp.

F.d. lantbrukaren Jöns Larsson, numera bosatt å Kabbarp nr 8 i Tottarps socken, är född i Dalby i Torna härad den 5 oktober 1839. Fadern var bonde och nämndeman. Gården, där Jöns Larsson är född och uppvuxen, låg mitt i Dalby by, i närheten av kyrkan, gästgivaregården och tingshuset, och han har ännu tydliga hågkomster av det liv, som levdes där vid mitten av 1800-talet.

Jöns Larsson har bedrivit jordbruk först i Dalby, så i Moss-heddinge och sist i Reslöv. Sedan 1906 bor han å Kabbarp nr 8 i närheten av folkhögskolan Hvilan. I flera år deltog han i jordbruksarbete och trädgårdsarbete i grannskapet, till dess han på grund av hög ålder måste upphöra därmed. I den socken där han nu bor (Tottarp) är han för närvarande den äldste invånaren. - Jöns Larsson, som har ett gott minne och gärna berättar sina hågkomster, har redan förut varit använd såsom sagesman (acc. nr 208). Jöns

Larssons hustru i andra giftet, Sissa Larsson (f. 1852) härstammar också från Dalby och är syster till hans framlidna första hustru. Hon har vid upptecknandet varit behjälplig vid ihågkommandet av en del detaljsaker, särskilt beträffande sklidringarna av bröllop och begravingar. Den förståelse, som upptecknaren mött hos dessa båda åldriga makar är värd allt erkännande.

+ 1930

Register.

1. A. Trollen på Romeleklint.
- D. Rättskipning:
2 Kyrkoskrift.
3 Spöstraff.
5 Avrättning.
- 7 F. Ringning med kyrkklockan.
- 8 J. Jaöl och bröllop.
Kyrktagning.
2 Begravning.
19 Självspillingars begravning.
- N. Upptåg om julen.
- 22 S. Byalaget i Dalby.